

№ 11/10-1266

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
(Мінфін)

вул. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044) 206-59-47, 206-59-48, факс 425-90-26
E-mail: infomf@minfin.gov.ua Код ЄДРПОУ 00013480

28.04.2017 № 11210-03-2/11812
На № _____ від _____

Верховна Рада України
Народному депутату України
Різаненку П.О.

Шановний Павле Олександровичу!

Розглянувши Ваш запит, оголошений на засіданні Верховної Ради України 7 квітня 2017 року, про вжиття заходів щодо недопущення припинення діяльності недержавних пенсійних фондів, повідомляємо.

Закон України від 9 липня 2003 року № 1057-IV «Про недержавне пенсійне забезпечення» (далі – Закон № 1057) визначає правові, економічні та організаційні засади недержавного пенсійного забезпечення в Україні та регулює правовідносини, пов'язані з цим видом діяльності.

Система недержавного пенсійного забезпечення ґрунтується на засадах добровільної участі фізичних та юридичних осіб, крім випадків, передбачених законами, у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

Суб'єктами недержавного пенсійного забезпечення, зокрема, є недержавні пенсійні фонди, страхові організації, банківські установи, засновники, вкладники, учасники, адміністратори пенсійних фондів, компанії з управління активами, зберігачі пенсійних фондів (пункт 2 статті 2 Закону № 1057).

Недержавні пенсійні фонди (далі – пенсійні фонди) мають статус неприбуткової організації (непідприємницького товариства), провадять діяльність виключно з метою накопичення пенсійних внесків на користь учасників пенсійного фонду з подальшим управлінням пенсійними активами, а також здійснюють пенсійні виплати учасникам фонду у визначеному Законом № 1057 порядку. До того ж, пенсійні фонди створюються на підставі рішення засновників та не мають на меті одержання прибутку для його подальшого розподілу між засновниками (пункт 1 статті 6 Закону № 1057).

260291 Пенсійні фонди для забезпечення своєї діяльності користуються послугами осіб на підставі відповідних договорів, які укладаються з цими особами радою пенсійного фонду (пункт 8 статті 6 Закону № 1057).

Державою здійснюється регулювання розміру тарифів на послуги, що надаються в системі недержавного пенсійного забезпечення. Послуги, у тому числі і фінансові, надаються особами, які на професійних засадах здійснюють повноваження, визначені Законом № 1057, та мають відповідні ліцензії.

Таким чином, отримання пенсійними фондами послуг, які надаються адміністраторами недержавних пенсійних фондів, компаніями з управління активами та зберігачами пенсійних фондів, забезпечує умови для накопичення пенсійних коштів та убезпечення їх від інфляційного знецінення. При цьому, інформація про суми накопичених пенсійних коштів, належних кожному учаснику фонду, відображається на індивідуальних пенсійних рахунках учасників фонду.

Також статтею 48 Закону № 1057 передбачено, що пенсійні активи, що накопичуються у пенсійному фонді, можуть бути використані виключно для цілей інвестиційної діяльності фонду, виконання зобов'язань фонду перед його учасниками та оплати витрат, пов'язаних із здійсненням недержавного пенсійного забезпечення, зокрема, інвестування з метою отримання доходу на користь учасників фонду. Використання пенсійних активів для інших цілей забороняється.

Водночас відповідно до підпункту 133.4.1 пункту 133.4 статті 133 Податкового кодексу України (далі – Кодекс) не є платником податку на прибуток неприбуткове підприємство, установа та організація (далі – неприбуткова організація), що одночасно відповідає вимогам, визначеним у цьому підпункті Кодексу.

Однією з таких вимог є заборона розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їхньої праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб (абзац третій підпункту 133.4.1 пункту 133.4 статті 133 Кодексу).

Крім того, підпунктом 133.4.2 пункту 133.4 статті 133 Кодексу визначено, що доходи (прибутки) неприбуткової організації використовуються виключно для фінансування видатків на утримання такої неприбуткової організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених її установчими документами.

Таким чином, вимоги Кодексу до установчих документів в частині заборони розподілу отриманих доходів (прибутків) або їх частини серед засновників (учасників) неприбуткової організації для пенсійних фондів є такою, що узгоджується з положеннями Закону № 1057 по суті, оскільки цей закон визначає заборону розподілу прибутку між засновниками пенсійного фонду, а також відповідає засадам недержавного пенсійного забезпечення, які полягають в отриманні додаткових пенсійних виплат виключно учасниками пенсійних фондів.

Проте слід зазначити, що потребують узгодження на законодавчому рівні визначення поняття «учасник пенсійного фонду», наведене в Законі № 1057 та абзаці третьому підпункту 133.4.1 пункту 133.4 статті 133 Кодексу.

Крім того, необхідно узгодити порядок передачі активів пенсійних фондів, у разі їх ліквідації. Так, у Кодексі встановлено вимогу до установчих документів неприбуткових організацій як неплатників податку на прибуток, яка стосується передачі активів одній або кільком неприбутковим організаціям відповідного виду або зарахування до доходів бюджету у разі припинення юридичної особи (у результаті її ліквідації, злиття, поділу, приєднання або перетворення) (абзац четвертий підпункту 133.4.1 пункту 133.4 статті 133 Кодексу). А Законом № 1057 визначено спеціальний порядок здійснення операцій з пенсійними активами та коштами при ліквідації пенсійних фондів, який, зокрема статтею 9, визначений як вимога до статутів пенсійних фондів.

Так, статтею 18 Закону № 1057 встановлюється, що пенсійні кошти передаються відповідно до заяв учасників пенсійного фонду, що ліквідується, а саме: до іншого пенсійного фонду, з яким учасником фонду буде укладено пенсійний контракт, або до банку, в якому буде відкрито пенсійний депозитний рахунок, або до страхової організації, з якою учасником банку буде укладено договір страхування довічної пенсії, якщо учасник фонду досягнув пенсійного віку.

При цьому, лише у разі, якщо учасник фонду в установлені строки не подав письмової заяви та копії пенсійного контракту, укладеного ним з іншим пенсійним фондом, або договору про відкриття пенсійного депозитного рахунка, або договору страхування довічної пенсії з обраною страховою організацією, зазначені пенсійні кошти підлягають передачі до відкритого пенсійного фонду, визначеного ліквідаційною комісією для всіх таких учасників фонду, на умовах та в порядку, встановлених Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Пенсійні активи – це активи пенсійного фонду, страхової організації, банківської установи, сформовані відповідно до Закону № 1057, за рахунок яких здійснюються пенсійні виплати. Активи пенсійного фонду формуються за рахунок внесків до пенсійного фонду (пенсійних внесків) та інших надходжень до пенсійного фонду (статті 1, 6 Закону № 1057).

Водночас підпунктом 14.1.84 пункту 14.1 статті 14 Кодексу передбачено, що терміни, визначення яких відсутнє у Кодексі, для цілей розділу III використовуються у значеннях, визначених Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку і міжнародними стандартами фінансової звітності, введеними в дію відповідно до законодавства.

Відповідно до статті 1 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» під активами розуміються ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, приведе до отримання економічних вигод у майбутньому.

Тож, оскільки отримані пенсійні внески контролюються пенсійним фондом, вони відповідають визначенню активів у розумінні Кодексу.

Такий порядок передачі активів при ліквідації пенсійного фонду не узгоджується з положеннями Кодексу, а отже врегулювання цього питання передбачає внесення законодавчих змін, оскільки установчі документи пенсійних фондів відповідно до вимог Закону № 1057 не можуть містити обмеження щодо передачі пенсійних коштів у разі їх ліквідації виключно до інших пенсійних фондів. Зазначене підтримується Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Таким чином, відповідно до Кодексу пенсійні фонди як неприбуткові організації можуть перебувати в Реєстрі неприбуткових установ та організацій до 1 липня 2017 року.

З повагою

Міністр

О. ДАНИЛЮК

